

УДК 657

Панченко О.М.¹, Козлитина К.І.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-610м НУ «Запорізька політехніка»

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Одним з основних джерел наповнення державного та місцевого бюджетів на теперішній час є податок на доходи з фізичних осіб. Податок на доходи фізичних осіб – це прямий податок, що залежить від результату господарської діяльності, а саме від доходу фізичних осіб[1]. На сьогодні податок на доходи фізичних осіб є ключовим податком у більшості країн світу, так як і в Україні. Із 01.01.11 р. в Україні діє мало прогресивне оподаткування фізичних осіб. Згідно з ПКУ ст. 167 встановлено дві ставки: 18 % та 5 %. Загальна ставка ПДФО у розмірі 18% застосовується до бази оподаткування у формі зарплати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються,

надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами. Ця ставка запроваджена з 01.01.2016. А до цього часу діяла прогресивна шкала оподаткування і ставки ПДФО 15% і 20%. За нею ж оподатковуються всі пасивні доходи за винятком доходів у вигляді дивідендів по акціях і корпоративних правах, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток. Для останніх, крім доходів у вигляді дивідендів по акціях, інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування, встановлено ставку 5%[1].

У більшості країн світу ПДФО займає важливе місце в забезпеченні фінансової стабільності та економічного розвитку. Різниця призначення ПДФО в Україні порівняно з зарубіжними країнами полягає в стимулюванні розвитку підприємницької діяльності та залученні інвестиційних коштів, та ніяк не в наповненні бюджету. Особистий прибутковий податок у світовій практиці справляється у трьох формах: шедулярній (англійська), глобальній (німецька), змішаній (французька). При шедулярній формі доходи осіб обкладаються окремо, за джерелом їхнього одержання; при глобальній – обкладаються загальні, сукупні доходи осіб, незалежно від джерел.

Існує 2 типи оподаткування доходів фізичних осіб: з фіксованою ставкою і з прогресивною шкалою. Прогресивна шкала оподаткування передбачає зростання виплат при збільшенні доходів, що перешкоджає розшируванню суспільства. Такий тип оподаткування у багатьох країнах Європи [3].

Серед держав – членів ЄС найвищі прогресивні ставки податку мають Швеція–56,9%, Данія–55,6%, Нідерланди–52%, Португалія – 48%, Німеччина – 45%. Найнижчі ж розміри зафіксовано у Чехії – 15%, Білорусії та Росії – 13%, Болгарії – 10%.

У країнах ЄС переважно здійснюється прогресивне оподаткування та основний фінансовий тягар несуть заможні громадяни незважаючи на досить високі ставки податку. Оподаткування найбідніших верст населення здійснюється за зниженими ставками. Так, населення Франції, якому доводиться жити на суму меншу, ніж 9710 € на рік, не зобов'язане здійснювати сплату ПДФО. Подібна вимога виникає тільки при перевищенні цієї суми, тоді дохід оподатковується, за ставкою 14%. Якщо ж громадянин заробляє не менше 151261 € на рік, 45% з них необхідно сплатити до казни країни.

Жителі Великої Британії звільняються від сплати ПДФО, якщо мають річний дохід, що не перевищує неоподатковуваний мінімум в 11 500 фунтів. Якщо співробітник отримує річний дохід у розмірі від 11 501 до 43 000 фунтів, застосовується стандартна ставка оподаткування, яка дорівнює 20 %. Підвищена ставка (40 %) застосовується при розмірі річного доходу понад

43001 фунт. Для доходів понад 150 000 фунтів на рік застосовується максимальна ставка прибуткового податку, що дорівнює 45%.

Отже, найбідніше населення багатьох зарубіжних країн або сплачує невелику частку доходу, або взагалі не сплачує ПДФО. Це є прикладом ефективного застосовування принципу соціальної справедливості податкових систем. Розмір ставки залежав від обсягу оподаткованого доходу, що вимірювався в кількості мінімальних зарплат. В Україні є єдина ставка ПДФО–18%.

Серед основних кроків на шлях вдосконалення процесу справляння даного податку можна запропонувати запровадження прогресивної шкали ставок ПДФО. З метою заохочення платників податків до детінізації своїх доходів ставка ПДФО в Україні для верств населення з високими доходами має бути більшою за існуючу нормативну ставку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Податковий кодекс України ст. 266 від 01.03.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Усманов, Ю. Податок на доходи фізичних осіб. Який досвід успішних країн? URL: <https://www.pravoconsult.com.ua/podatok-na-dohodi-fizichnih-osibporivnyannya-z-inshimi-krayinami-ta-poshuk-optimalnogo-rishennya-dlyaukrayini>.

3. Ставки оподаткування доходів фізичних осіб (прибуткового податку) у країнах світу URL: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-andresources/tax-rates-online/individual-income-tax-rates-table.htm>.